

Begeleid
Leren

Omgaan met psychische aandoeningen voor docenten

Success@School
Urecht, 29 november 2018

dr. Lies Korevaar

 Hanze Hogeschool
Groningen
University of Applied Sciences

Overzicht

1. Inleiding
2. Signaleren 'psychische problemen'
3. Invloed psychische aandoening op het studeren
4. Achtergrondinformatie

Inleiding

**Wat heeft hij/zij?
Wat is zijn diagnose?**

AD(H)D

Criteria voor de diagnose AD(H)D-1

A. Er is sprake van (1) en/of (2)

1. Aandachtstekort

Ten minste 6 van de 9 volgende symptomen bestaan al minstens een halfjaar in een mate die onaangepast is en niet in overeenstemming is met het verstandelijke niveau:

- let vaak niet goed op details of maakt slordigheidsfouten in schoolwerk of bij andere activiteiten
- heeft vaak moeite om de aandacht bij een taak of spel te houden
- lijkt vaak niet te luisteren wanneer iemand het woord tot hem of haar richt
- heeft vaak moeite om instructies volledig te volgen en maakt schoolwerk, taken of verplichtingen op het werk niet af (niet het gevolg van oppositioneel gedrag of het onvermogen instructies te begrijpen)
- heeft vaak moeite om taken en activiteiten te organiseren
- gaat taken die een langdurige mentale inzet vereisen (zoals schoolwerk of huiswerk) vaak uit de weg; heeft er een hekel aan of toont tegenzin ermee te beginnen
- raakt vaak dingen kwijt die nodig zijn voor taken of bezigheden (bijvoorbeeld speelgoed, opgaven van school, potloden, boeken of gereedschap)
- wordt vaak gemakkelijk afgeleid door uitwendige prikkels
- is vaak vergeetachtig bij dagelijkse bezigheden

Criteria voor de diagnose AD(H)D-2

2. Hyperactiviteit/impulsiviteit

Ten minste 6 van de 9 volgende symptomen bestaan al minstens een half jaar in een mate die onaangepast is en niet in overeenstemming is met het verstandelijke niveau:

Hyperactiviteit

- beweegt vaak onrustig de handen of voeten of wiebelt op zijn stoel
- staat op van zijn plaats in de klas of in andere situaties waar wordt verwacht dat iemand blijft zitten
- rent in situaties waar dit ongepast is vaak rond of klautert overal op (bij adolescenten en volwassenen kan dit beperkt blijven tot een subjectief gevoel van rusteloosheid)
- kan moeilijk rustig spelen of zich bezighouden met ontspannende activiteiten
- is vaak in de weer of draaft maar door
- praat vaak aan een stuk door

Impulsiviteit

- gooit het antwoord er al uit voordat de vraag is afgemaakt
- verstoort vaak bezigheden van anderen of dringt zich op
- heeft vaak moeite met op zijn/haar beurt te wachten

Criteria voor de diagnose AD(H)D-3

En behalve aan (1) en/of (2) voldoen de symptomen aan de volgende kenmerken:

- voor de leeftijd van 7 jaar was al sprake van enige symptomen op het gebied van hyperactiviteit, impulsiviteit of gestoorde aandacht, die aanleiding geven tot disfunctioneren
- enig disfunctioneren als gevolg van de symptomen doet zich voor in twee of meer contacten (bijvoorbeeld op school en thuis)
- er moet sprake zijn van duidelijke tekenen van niet goed functioneren op school, thuis, met vriendjes e.d.

B. Enkele symptomen van hyperactiviteit-impulsiviteit of onoplettendheid die beperkingen veroorzaken waren voor het zevende jaar aanwezig.

C. Enkele beperkingen uit de groep symptomen zijn aanwezig op twee of meer terreinen (bijvoorbeeld op school, werk en thuis).

D. Er moeten duidelijke aanwijzingen van significante beperkingen zijn in het sociale, school- of beroepsmatig functioneren.

E. De symptomen komen niet uitsluitend voor in het beloop van een pervasieve ontwikkelingsstoornis, schizofrenie of een andere psychotische stoornis en zijn niet eerder toe te schrijven aan een andere psychische stoornis (bijvoorbeeld stemmingsstoornis, angststoornis, dissociatieve stoornis of een persoonlijkheidsstoornis).

Belemmeringen op school

- Op de basisschool kunnen de belemmeringen nog worden opgevangen door een zeer gestructureerde begeleiding met een vaste leerkracht
- In het VO en daarna komen de belemmeringen juist sterker naar voren: moeite met op tijd komen, prioriteiten stellen, concentreren bij saaie vakken en taken, zelfstandig uitvoeren van taken, vergeten van spullen en afspraken, en startproblemen bij opdrachten
- Uit onderzoek blijkt dat ze veel slechtere resultaten halen dan hun leeftijdgenoten met een even hoge intelligentie. Ze blijven vaker zitten en verlaten vaker de school zonder een diploma

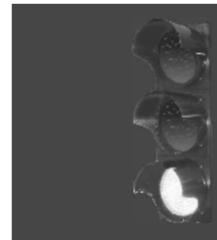
Soorten diagnostiek

Psychiatrische diagnostiek ->	Ziektebeeld/symptomen -> behandeling
Functionele diagnostiek ->	Vaardigheden tekort -> leren + toepassen
Hulpbronnen diagnostiek	Hulpbronnen tekort -> organiseren + gebruiken

Ryan's educational story

Research project 'Recovery After an Initial Schizophrenia Episode (RAISE)

Signaleren 'psychische problemen'

Voorbeeld: Student Jan

- Is onrustiger dan eerder het geval was
- Gaat al snel na de les weg
- Zit regelmatig te staren
- Heeft zijn hoofd er niet bij
- Is energiek, maar ziet er moe uit
- Heeft nu hele andere kleding aan dan zijn onverzorgde uiterlijk eerder

Jan

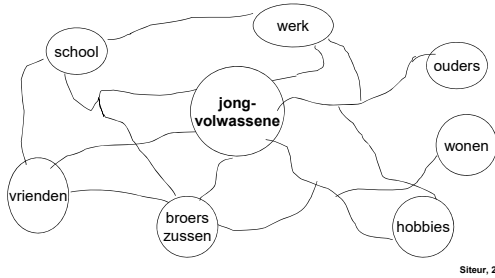
Carla

- Zit er de laatste tijd stilletjes bij
- Neemt minder initiatief dan ze eerder deed
- Ziet er vermoeider uit
- Heeft haar hoofd er niet bij
- Gaat contact uit de weg
- Heeft nu hele andere kleding aan dan haar verzorgde uiterlijk eerder

Carla is somber

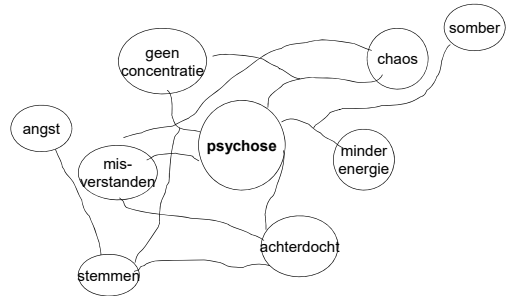

Mindmap omgeving jongere

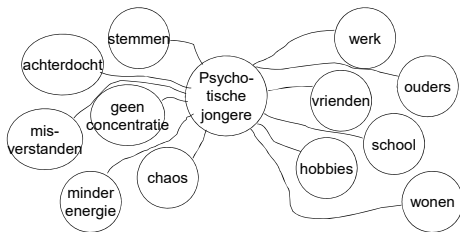

Siteur, 2008

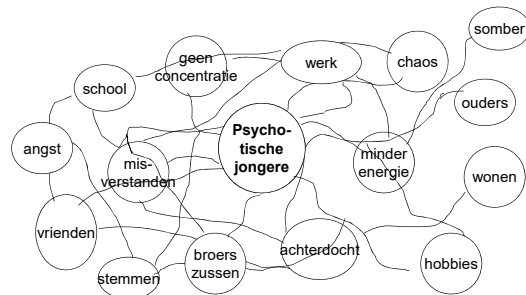
Mindmap impact psychose

Mindmap psychotische jongere?

Mindmap psychotische jongere!

Herkennen van signalen 1

- Slechte concentratie
- Afname in de kwaliteit van het werk
- Achterdocht - dat tot ongepast gedrag of tot agressie kan leiden
- Depressiviteit
- Angst, spanning, gebrek aan motivatie
- Irritatie, agitatie of gebrek aan emotie

Herkennen van signalen 2

- Terugtrekken van of opvallende verandering in het contact met studiegenoten
- Verminderde aanwezigheid of een veranderd patroon van aanwezigheid
- Praten of schrijven over dingen die onbegrijpelijk zijn of ongewoon zijn

Herkennen van signalen 3

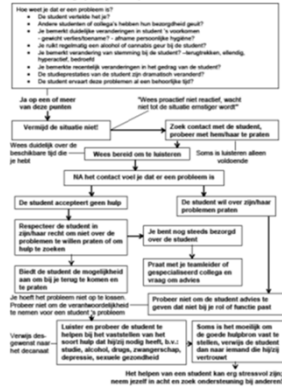
Bij het beoordelen van het gedrag moet de context van het gedrag in ogenschouw worden genomen.

Algemene uitingen geven aan dat er "iets aan de hand is", maar er zijn meerdere factoren naast psychische aspecten die de oorzaak kunnen zijn.

Herkennen van signalen 4

Ondanks dat er andere oorzaken kunnen zijn, kunnen de genoemde uitingen een teken zijn van psychische problemen; het is daarbij belangrijk om niet te lichtvaardig conclusies te trekken. Als je er onzeker over bent adviseer dan toch om hulp te zoeken

BESLISBOOM
Praktische richtlijnen voor docenten / sfb-ers bij het ondersteunen van studenten met mogelijke psychische problemen

Omgaan met de student met psychische problemen 1

- Vertrouwelijk gesprek aangaan over uw observaties
- U kunt de eerste zijn die zich realiseert dat er iets niet in orde is
- Niet in aanwezigheid van anderen => stigmatisering, achterdocht, afname zelfwaardering

Omgaan met de student met problemen 2

- Uit uw bezorgdheid; laat de diagnose en behandeling over aan anderen
- Achterhaal of de student kennis heeft van beschikbare hulpverlenings- en ondersteuningsmogelijkheden

Invloed psychische aandoening op het studeren

Een psychische aandoening kan de studieprestaties op verschillende manieren beïnvloeden

Wat voor uitwerking een psychische aandoening heeft op de schoolprestaties, verschilt per aandoening en van persoon tot persoon

Achtergrondinformatie

**IWP Begeleid Leren:
www.begeleidleren.nl**

**Informatie over psychische aandoeningen:
<https://wijzijnmind.nl/psychipedia?page=1102&lang=1>**

www.begeleidleren.nl

**Hartelijk dank voor je aandacht
en participatie**

**Lies Korevaar
e.l.korevaar@pl.hanze.nl**